

Мельничук Оксана

к.е.н., доцент

Дідух Дмитро

магістр 2 курсу спеціальності «Облік і оподаткування»
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

РОЛЬ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Комунальні підприємства є неодмінною складовою фінансового забезпечення сталого розвитку територій, оскільки комунальна власність є економічною основою місцевого самоврядування, разом з тим, її об'єкти призначені для вирішення соціальних питань місцевого значення, задоволення житлово-комунальних, соціально-культурних, побутових та інших потреб населення відповідної території. Однак на сьогодні в Україні підприємства комунальної форми власності займають незначне місце в структурі матеріального та фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Для них характерна збитковість [1], а відтак вони практично не формують доходи бюджету у вигляді надходжень з податку на прибуток.

Податок на прибуток та його сплата підприємствами є основним критерієм, що характеризує ефективність їх діяльності та стан економіки країни в цілому. Проте законодавство України передбачає ухилення від цього податку через обрання спрощеної системи оподаткування та сплати єдиного податку. В той же час, керуючись нормами Податкового кодексу України (пп. 291.5.5 п. 291.5 ст. 291), не можуть обрати спрощену систему оподаткування ті підприємства, у статутному капіталі яких, сукупність часток, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, може дорівнювати або перевищуватиме межу питомої ваги, встановленої кодексом в розмірі 25% [2].

В той же час згідно зі статтями 63, 78 Господарського кодексу України, комунальне підприємство — це підприємство, яке діє на основі комунальної власності територіальної громади, утворюється органом, який є представником власника — відповідної територіальної громади та виконує його функції і майно якого закріплюється за ним на праві господарського відання або на праві оперативного управління [3]. Оскільки, єдиним засновником комунальних підприємств є територіальна громада в особі уповноважених органів, які відповідно до ст. 8 ГКУ не є суб'єктами господарювання, а їх внесок до статутного капіталу є більшим 25%, такі підприємства не можуть обрати єдиний податок.

За даними Кам'янець-Подільської ОДПІ, нами здійснено аналіз платників податку на прибуток та визначено роль комунальних підприємств в наповненні бюджету від сплати податку на прибуток (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка платників та сплаченого зобов'язання з податку на прибуток за 2015 - 2017 роки за даними Кам'янець-Подільської ОДП (тис. грн.)

Показники	Роки			Абсолютне відхилення «+»; «-»			Темп приросту, %		
	2015	2016	2017	2016- 2015	2017- 2016	2017- 2015	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2015
Загальна кількість платників (юридичні особи), з них	2664	2643	2647	-21	4,0	-17	-0,8	0,2	-0,6
платники, що оподатковуються за загальною системою оподаткування, в тому числі:									
підприємства комунальної форми власності	37	35	37	-2	2	-	-5,4	5,7	-
платники, що сплачують єдиний податок	2133	2118	2007	-15	-111	-126	-0,7	-0,5	-0,6
Кількість підприємств, які декларують прибуток до оподаткування:									
з них комунальні підприємства міста	24	18	19	-6	1	-5	-25,0	5,6	-20,8
Питома вага (%) платників, що декларують прибуток до оподаткування, всього	59,1	59,2	48,8	0,1	-10,4	-10,3	x	x	x
з них комунальні підприємства	64,9	51,4	51,4	-13,5	-	-13,5	x	x	x
Сплачено податок на прибуток підприємств, всього (тис. грн.):	20265,4	27017,4	25429,7	6752,0	-1587,7	5164,3	33,3	-5,9	25,5
з них сплачено комунальними підприємствами, тис. грн.	3498,1	891,6	628,0	-2606,5	-263,6	-2870,1	-74,5	-29,6	-82,1
за питомою вагою, %	17,3	3,3	2,5	-14,0	-0,8	-14,8	x	x	x
Податкове навантаження на 1 платника, в тому числі:									
у розрахунку на 1 комунальне підприємство	145,8	49,5	33,1	-96,3	-16,4	-112,7	-6,6	-33,1	-77,3

Як свідчить аналіз, за період дослідження в Кам'янець-Подільській ОДПІ обслуговувалось більше 2600 юридичних осіб, з них були платниками податку на прибуток лише від 20 до 24 % платників. Питома вага комунальних підприємств в загальній кількості платників податку на прибуток коливається в межах від 6 до 7%. Серед платників податку на прибуток лише 59% в 2015 - 2016 роках та 49% в 2017 році декларували прибуток до оподаткування, з них серед комунальних підприємств, відсоток тих, що відображав у податковій звітності зобов'язання з податку на прибуток складав відповідно: 65% – в 2015 році; 51% – в 2016-2017 роках.

Якісним критерієм оцінки ефективності податку є величина його сплати до бюджету в розрахунку на 1 платника. За цим показником видно, що у розрахунку на всіх суб'єктів господарювання динаміка податку на прибуток є позитивною для держави, адже навантаження на 1 платника за період дослідження зростає та негативною щодо комунальних підприємств, адже значення показника суттєво скоротилось з 145,8 тис. грн. в 2015 році до 33,1 тис. грн. в 2017 році.

Отже, як свідчать дані проведеного аналізу, більшість суб'єктів господарювання ухиляються від сплати податку на прибуток, навіть у випадку відсутності об'єкта оподаткування за даними фінансової звітності, вони обирають спрощену систему оподаткування. В даному випадку перевага надається простоті обчислення єдиного податку, а недовіра платників до законотворців, які часто вносять зміни в систему оподаткування, ще не розвіялась. Більшість комунальних підприємств належать до житлово-комунальної галузі і є збитковими, оскільки їх доходи регулюються державою, а відтак, їх роль у формуванні бюджету з кожним роком знижується.

Список використаних джерел

1. Гончаренко М.В. Підприємства комунальної форми власності в системі фінансового забезпечення сталого розвитку територій. *Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку*: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-4/doc/2/06.pdf>
2. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями): <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

